Марјан Чакаревић

МИ СМО ЗА ВАС ГОСПОДА

Успомени на
Игора Исаковског (1970–2014)
и Стјепана Гулина (1943–2014)

Када умре песник, онда умире једна могућност људског језика, дакле људског постојања. Дан за даном, средином овог месеца, преминула су двојица по свему различитих песника: Игор Исаковски и Стјепан Гулин. Исаковског сам заправо познавао релативно дуго, но крајње површно, махом из уобичајених кафанских песничких лудовања; његове песме сам читао, неке волео, неке мање. Исаковски је био цела једна култура у малом, песник, прозаиста, преводилац, издавач, промотер. Радећи у оба смера, као писац и као преводилац и издавач, Исаковски је један мали језик чинио светским и, истовремено, омогућавао да оно што је свет, а највише југословенски, то јест свет српскохрватског и словеначког језика, живи на том истом македонском језику, омогућавао му је, дакле, да буде свет. Значај таквих људи је огроман, јер они постављају референтне оквире једне културе, као што и одређују и конкретизују домете других, сродних култура. Са друге стране, по свом темпераменту неуклопив у шаблоне, Исаковски је, чини се, истовремено био и на дистанци од културног мејнстрима, а опет и нужно унутар њега, по чему је заправо био парадигматична послејугословенска књижевна егзистенција, принуђена да превасходно делује у (пре)уским националним оквирима. Песник горчине и патетике, мудрости и цинизма, Исаковски је следио своје уметничке (и животне) хирове, понекад им веровао па и подилазио можда и више него што је требало, што је често давало ванредне песничке резултате, али се чини да у животу није било нимало јефтино. Празно место које ће остати иза њега одјекиваће далеко изван Македоније, а нове генерације македонских, али и других југословенских песника, плативши овом смрћу свој обол уклетом песништву имаће пред собом узор једне дрскости и храбрости каква још увек постоји (само) у поезији.

Ништа мање храбрости и дрскости исказивао је и Стјепан Гулин, „највећи панкер савремене хрватске поезије". Гулин је, међутим, практично од почетка био на маргини књижевне сцене, а изван Хрватске готово да нико није знао за њега, иако је био аутентичнији и изазовнији песник од многих, и то не само из своје генерације. Делић задовољштине могао је осетити када му је група млађих песника која је сачињавала жири пре неколико година доделила „Горанов вијенац" за животно дело, и то не због саме награде (јер све те старе и угледне награде сведене данас на национални контекст нужно делују провинцијално), колико због тога што су му је доделили млађи песници. Његово непојављивање те године у Луковдолу, иако условљено болешћу, тремом,

или нечим трећим, било је заправо изврсна илустрација минус-присуства и места које је имао у хрватској поезији.

Најједноставније речено, Гулин је припадао крилу ученог лудизма у хрватској поезији, чије су лучоноше Сламниг и Север; ипак, ослобођен стега академизма, он је сасвим пучки знао да опсује, као што се и није без задршке поводио за звуком, иако је умео, као у књизи *Ништко не ћријеши ако шути*, да заумно набрајање гласова претвори у побуну, протест и псовку. Избор из Гулинове поезије *Смокве од соли*, објављен 2009. са одличним Багићевим предговором, може се посматрати и као увод, али и као завршни рачун једне узбудљиве песничке авантуре. Неколицина Гулинових песама, попут „тих дана сам се окренуо на људе" или „ви сте лудо пијани", мораће да има своје место и у најстрожим антологијама, а статус песника – једна од великих Гулинових тема – истовремено и виши и нижи него што се обично мисли, најубедљивије је представљен у култној песми „Пјесници свих земаља уједините се", која се може читати и као тестаментарни исказ заноса и пркоса савремене поезије.

ПЈЕСНИЦИ СВИХ ЗЕМАЉА УЈЕДИНИТЕ СЕ

ћјесма уз ћјесму
двије су ћјесме
ћјесма уз двије
су ћри ћјесме
ићд
заједно смо јачи
ујединимо се
ћоћаманимо нећјеснике
ћичка им маћерина
уїурајмо им ћјесме
у усћа кад их
чићаћ неће
уїуше нек се
и исћразнимо им банке
а ћрије ћоїи
сваки конобар мора
їоћима рециćираћ маћоша
и крлежу и малеша
с нама нема шале
ћичка вам маћерина
ујединимо се
ујединимо се
ћуризам и култура

ми смо за вас їосп̄ода
п̄ичка вам ма̄терина
и на факсу и на факу
п̄јесници свих земаља
ујединимо се
т̄о
о о о пјесници
свих земаља
прс
шт
з

* * *

Када умре песник, онда једна остварена могућност људског језика остаје да живи. Упркос!